H. W. Kolster / **Hoog water en populieren** [1])
Stichting Industrie-Hout

Beplantingen in de Waal-uiterwaarden bij Ewijk.

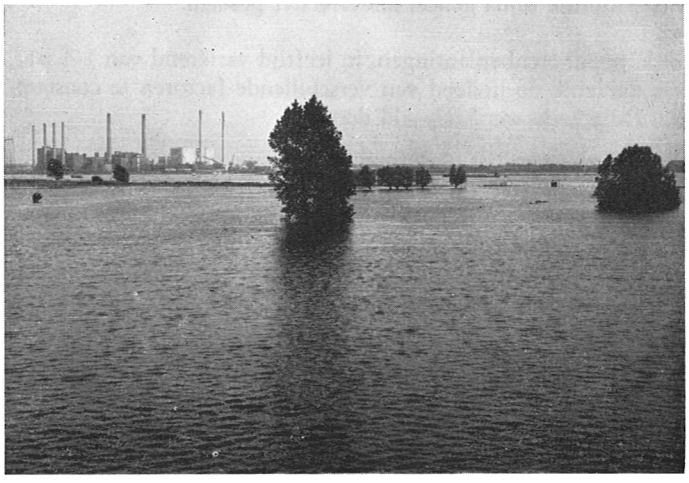
In de uiterwaarden van Rijn, Waal en IJssel hebben in 1965 vele populieren- en wilgenbeplantingen, gedurende kortere of langere tijd, onder water gestaan.
Een aantal van deze beplantingen in de uiterwaarden van de Waal, gelegen tussen Nijmegen en Dreumel, hebben wij geregeld bekeken om een indruk te krijgen van de invloed, die inundatie van de beplanting *gedurende de vegetatie-periode* zou hebben op de toestand van de bomen.
In een klein deel van deze beplantingen was reeds in januari 1965 sprake van wateroverlast, terwijl andere in maart en april onder water kwamen te staan. Het water kwam in het algemeen tot op een hoogte van 60 à 100 cm boven het maaiveld, maar hogere waterstanden, tot 150 cm toe, waren geen uitzondering.
De populierenteelt in de uiterwaarden van de Waal is niet intensief. Het zijn overwegend beplantingen van beperkte omvang, rijbeplantingen en beplantingen aangelegd rondom kolken van oude dijkdoorbraken.
De wilgenteelt is hier van geen belang. Er staan slechts enkele kleine beplantingen, verder afzonderlijke bomen en knotwilgen. De kleine wilgenbeplantingen zijn aangelegd op de laagstgelegen percelen, die in 1965 ook het langst onder water stonden. Het is kennelijk uit jarenlange ervaring geweest, dat juist deze laaggelegen percelen met wilg, ook in de vorm van griend, zijn beplant.
De populierenbeplantingen in de uiterwaarden van de Waal zijn met de gangbare rassen aangelegd, zoals 'Serotina', 'Robusta', 'Heidemij', 'Marilandica' en 'Regenerata'. De leeftijd van de beplantingen varieert van pas aangelegd tot 25 jaar en ouder. De verzorging laat in het algemeen te wensen over, vooral de onkruidbestrijding en de snoei.

[1]) Foto's: Kolster.

Ook zijn vele beplantingen gedurende meerdere jaren ingeboet, waarvan voor een deel het slechte uitgangsmateriaal, zowel in de vorm van poten als van beworteld plantsoen, de oorzaak zal zijn geweest.
Bijna alle beplantingen hebben tot omstreeks half augustus onder water gestaan; enkele beplantingen stonden in de tweede helft van augustus nog onder water of het water reikte in de greppels tot aan het maaiveld. Enkele laaggelegen percelen o.a. bij Druten (wilg) en bij Tiel (wilg en populier) stonden begin oktober nog onder water! In de loop van juli en augustus was het waterpeil geleidelijk gaan zakken.
Vat men de resultaten van de waarnemingen tezamen, dan komt men tot de volgende conclusies voor populieren van ca. 5 jaar en ouder:

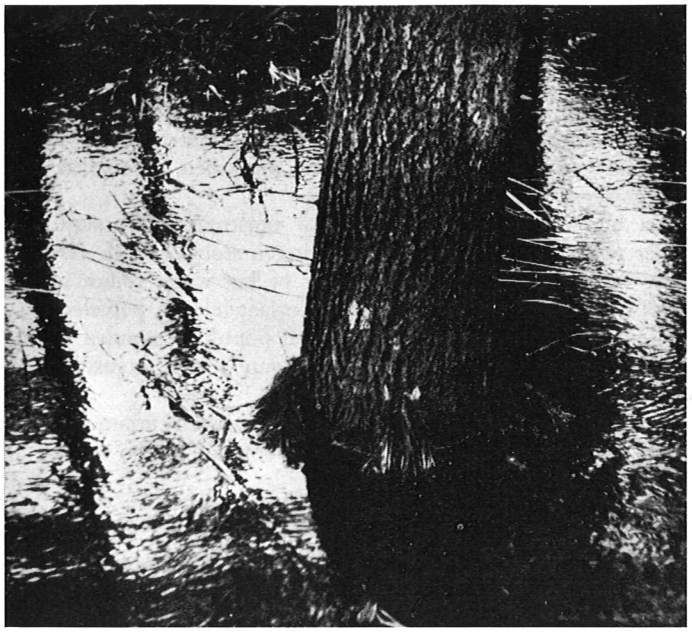
a) de populieren kwamen gelijktijdig in blad met de binnendijks staande populieren;
b) de bladbezetting gaf geen verschillen te zien;
c) de bladkleur was in slechts enkele beplantingen in geringe mate iets lichter van kleur;
d) de bladgrootte van het zomerblad was in een aantal beplantingen iets kleiner dan van de binnendijks staande populieren;
e) in hoeverre de groei is achtergebleven bij normale jaren is zonder uitvoerig onderzoek niet na te gaan. Ook bij de binnendijks staande populieren is de lengtegroei minder dan in 1964.

Uitwendig is aan deze groep populieren dus weinig of geen schade te constateren, met enkele uitzonderingen.
Zichtbare schade kwam namelijk wel in enkele zeer laag gelegen, 5-10 jarige beplantingen voor. Enkele bomen zijn hier gestorven, terwijl een beperkt aantal andere bomen in de twee-

Beplantingen in de Waal-uiterwaarden bij Nijmegen.

N.V. Boomkwekerij „UDENHOUT" Telefoon 04241-258
Uw leverancier voor alle soorten N.A.K.B. populieren in alle maten en leeftijden.
Licentiehouder voor Nederland van de Löns populier.
VRAAG ONZE POPULIERENFOLDER.

Wortelvorming bij ca. 20-jarige wilg. Het waterpeil is ondertussen iets gedaald.

de helft van augustus geel blad had of reeds kaal stond. Bij de dode bomen was soms wel, soms niet verdord blad aanwezig; in het laatste geval was uiteraard niet met zekerheid te zeggen of de bomen in 1965 of al eerder waren afgestorven. Bij een storm in augustus waaide een aantal bomen (hoogstens 10 %) in deze laaggelegen beplantingen scheef.
Knotpopulieren vertoonden hetzelfde beeld als opgaande bomen in beplantingen van 5 jaar en ouder, onafhankelijk van het feit in welk jaar voor de laatste maal de knoten waren afgezet.
Stronkopslag van recent gevelde populieren, 0,5-1,5 m hoog, had reeds begin juli gelig gekleurd blad. Deze scheuten hadden waarschijnlijk bijna geheel onder water gestaan.

In de populierenbeplantingen, in leeftijd variërend van 1-4 jaar, was duidelijk de invloed van verschillende factoren te constateren. De schade werd bepaald door:

a) kwaliteit van het plantsoen;
b) verzorging van de beplanting;
c) ligging van de beplanting (hoog of laag);
d) de periode van de inundatie.

Boomkwekerij-Bedrijven
A. S. van Rijn-de Bruyn - Uden (N.Br.)
Telefoon 04132-2581
*
Grote voorraad 2- en 3-jarige populieren
in een uitgebreid sortiment; maten 6-8-10-12-14.
Amerikaanse eiken, 6-8-10-12-14.
Voor a.s. herfst grote voorraden 1- en 2-jarige, goed bekweekte appel, peer, pruim en kers, op diverse onderstammen gekweekt.
Wij nodigen U gaarne uit voor een bezoek aan onze kwekerij.

Deze beplantingen waren zowel met beworteld als met onbeworteld plantsoen (poten) aangelegd. De uitval was het grootst op de natste percelen in die gevallen, waar slecht plantsoen was gebruikt. Hier waren vele dode planten en planten met geel of verdord blad.
Zo was bij een beplanting, die in 1964 was aangelegd met 3-jarig plantsoen, in het hoge gedeelte van de beplanting zeer weinig, in het lage natte gedeelte zeer veel uitval.
Jonge beplantingen, die vanaf de aanleg redelijk of goed gegroeid waren, hadden slechts een geringe uitval.
De oorzaak van de grotere uitval in deze beplantingen moet waarschijnlijk mede gezocht worden in het feit, dat althans in de eerste jaren de wortelvorming in de bovenste lagen van het profiel plaats vindt en dat door luchtgebrek de wortels zijn afgestorven.
De gecontroleerde wilgen, zowel bomen als knoten, zijn deze „natte" periode, op één uitzondering na, geheel zonder aanwijsbare schade doorgekomen. Plaatselijk was de bladkleur iets gelig, vooral in de grienden. De uitzondering betreft een ongeveer 25 jaar oude beplanting ten oosten van Druten, waarin ongeveer 20 % van de bomen was scheefgewaaid. Deze beplanting staat op een zeer laag gelegen perceel; begin oktober stond het water nog boven het maaiveld.
Een zeer opmerkelijk feit heeft zich bij de wilgen voorgedaan. In tegenstelling tot de populieren, begonnen ze nieuwe wortels te vormen op dat gedeelte van de stam dat zich vlak onder de waterspiegel bevond (zie foto).

De aantasting door Marssonina was in de tweede helft van augustus gering. Bij 'Robusta' en 'Serotina' was zeer weinig Marssonina te vinden, bij de 'Regenerata' trad ten gevolge van de aantasting een geringe geelkleuring van het blad op, bij 'Marilandica' ook, maar meer plaatselijk. De geringe aantasting door Marssonina, vooral bij de 'Regenerata', is zeer opvallend daar de aantasting in een aantal opstanden en wegbeplantingen op komgrond in de Betuwe vrij ernstig was; deze bomen hadden al 25-50 % van hun bladeren verloren.
In een aantal beplantingen is na het droogvallen een globaal bodemonderzoek ingesteld. Hierbij bleek dat de beplantingen, zelfs bij de oude dijkdoorbraken, op klei stonden die ondanks de langdurige inundatie volkomen droog was. Vermoedelijk is na het onder water lopen van de uiterwaarden de lucht in de poriën tussen de gronddeeltjes opgesloten en heeft zodoende het water niet in de grond kunnen dringen. Plaatselijk was wel de bovenste 10 à 15 cm van het profiel zeer nat. Hoe de bomen in 1966 zullen reageren op de overstromingen van de uiterwaarden in 1965 is niet te voorzien, maar gezien de bladbezetting van de bomen aan het einde van het groeiseizoen van 1965 is voor de meeste beplantingen geen schade te verwachten. Alleen in de jongste beplantingen, die met slecht plantsoen zijn aangelegd en in 1965 al schade vertoonden, is enige uitval te verwachten.

DE BESTRIJDING VAN MARSSONINA

In het artikel van Guldemond en Kolster over de bestrijding van Marssonina, opgenomen in het vorige nummer, werd medegedeeld dat zou worden getracht nog dit voorjaar via de radio een waarschuwing uit te geven wanneer voor de eerste maal gespoten moet worden tegen Marssonina.
Dit is inmiddels gebeurd tijdens de rubriek „Mededelingen ten behoeve van land- en tuinbouw" en wel op 18 en 19 april voor het midden en zuiden van het land en op 25 en 26 april voor het noorden van het land met inbegrip van de IJsselmeerpolders.
Het verheugt de redactie dat zij de belanghebbenden, door plaatsing van het bewuste artikel, tijdig op deze gang van zaken attent kon maken.